

ЗНАМЕННІ ТА ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ В ІСТОРІЇ УРОЛОГІЇ ТА СУМІЖНИХ ОБЛАСТЕЙ У 2013 РОЦІ

У 2013 році виповнюється:

520 років від дня народження професора медицини Базельського університету **Парацельса** (1493–1551), який вперше почав застосовувати мінеральні води для лікування урологічних захворювань, розробив учення про дозування ліків;

470 років як анатом епохи Відродження професор Падуанського університету **Андрій Везалій** (1514–1564) у 1543 році опублікував свою основну працю «Про будову людського тіла», в якій докладно були описані сечові та статеві органи і вперше науково обґрунтовано взаємозв'язок їх будови та функції;

425 років як іспанський лікар **F. Diaz** (1525–1590) видав у 1588 р. у Мадриді першу капітальну працю з урології, присвячену хворобам нирок, сечового міхура та сечовивідного каналу. У книзі докладно описані сечокам'яна хвороба, запалювальні захворювання сечостатевих органів, симптоматика та клінічний перебіг аденоми передміхурової залози, оперативні втручання при каменях сечового міхура, стриктурах сечівника та інших урологічних захворюваннях;

335 років від дня народження **F. Peyronie** (1678–1747), який описав пластичну індурацію статевого члена (хворобу Пейроні);

325 років від дня народження англійського анатома й хірурга **W. Cheselden** (1688–1752), який удосконалював та широко використовував цистолітотомію;

325 років від дня смерті італійського хірурга **D. Marchetti** (1626–1688), який уперше в світі виконав у 1686 р. нефротомію у хворого, страждаючого на камінь нирки;

275 років від дня смерті **Boerhaave** (1688–1738), який запропонував для визначення густини сечі спеціальний прилад – урометр і розробив ряд методів хімічного аналізу сечі;

245 років від дня народження **Я.В. Вілліє** (1768–1854) президента Петербурзької медико-хірургічної академії, відомого своїми працями з діагностики та лікування стриктур сечівника;

240 років від дня народження професора **Ф.О. Гильдебрандта** (1773–1845) першого керівника хірургічної клініки Московського університету, котрий одним із перших у Росії науково визначив показання до виконання цистолітотомії та її особливості;

225 років як **Pritzli** вперше у 1788 р. запропонував метод визначення сечової кислоти у сечі;

220 років з дня народження **Heurtelop** (1793–1864), який запропонував один з варіантів літотриптора;

215 років від дня народження **L. d'Etiolles** (1798–1860), який у 1822 р. винайшов цистолітотриптер;

200 років від дня народження **І.П. Матюшенкова** (1813–1878) – засновника і першого директора першої в Росії клініки хвороб сечових і статевих органів медичного факультету Московського університету (нині урологічна клініка Московської медичної академії ім. І.М. Сеченова). У 1851 р. він захистив докторську дисертацію про хірургічне лікування каменів сечового міхура. Це перший голова першого у Росії наукового хірургічного товариства, заснованого у Москві у 1873 р.;

200 років від дня народження **О.О. Кіттера** (1813–1879), учня М.І. Пирогова. Він написав декілька робіт, присвячених сечокам'яній хворобі та стриктурам сечівника. Широкої популярності набув запропонований ним уретротом;

180 років від дня народження проф. **Ю.Ф. Косинського** (1833–1914), відомого хірурга і уролога. Запропонував оригінальний доступ до нирки. Вперше в Росії 13 березня 1884 р. виконав нефректомію з приводу калькульозного піонефрозу. Автор діагностичного методу «пальпаторної гематурії»;

180 років від дня народження **Є.І. Богдановського** (1833–1888), директора клініки шпитальної хірургії Медико-хірургічної академії, який написав капітальну працю «Каменная болезнь» (СПб, 1887), присвячену патогенезу, симптоматиці, діагностиці та лікуванню сечокам'яної хвороби;

180 років від дня народження ризького лікаря **Л.І. Гаккена** (1833–1888), який запропонував у 1862 р. оригінальну конструкцію уретроцистоскопа;

180 років від дня народження **О.П. Бородіна** (1833–1887), великого російського композитора та відомого хіміка, який розробив у 1876 р. метод виначення сечовини;

180 років з дня захисту **Ф.І. Іноземцевим** (1802–1869) у 1833 р. докторської дисертації «Про боковий каменерозтин» – видатного російського хірурга, автора декількох фундаментальних праць у галузі хірургії та урології. 1 лютого 1847 р. вперше в Росії виконав операцію під ефірним наркозом;

170 років від дня смерті основоположника першої російської хірургічної школи **І.Ф. Буша** (1771–1843), який опублікував уперше російською мовою капітальний підручник з хірургії «Посібник для викладання хірургії» (СПб., 1807), котрий витримав п'ять видань і в якому багато місця було відведено хворобам сечових і статевих органів;

165 років від дня народження **М. Nitze** (1848–1906), який 9 березня 1879 р. на засіданні Віденського урологічного товариства вперше в світі виконав цистоскопію хворому. За півтора роки до цього він сконструював цистоскоп і демонстрував (2 жовтня 1877 р.) цей метод дослідження на трупі у міській лікарні Дрездена. У 1889 р. він опублікував перший у світі підручник по цистоскопії;

160 років як **A. Desormeaux** (1815–1882) у 1883 р. сконструював ендоскоп для огляду порожнини сечового міхура і уретри, який складався із системи лінз і яскравої розміщеної ззовні лампи;

160 років від дня народження **К. Maydl** (1853–1903), який у 1892 р. розробив та успішно виконав цистосигмостомію при екстрофії сечового міхура;

150 років від дня заснування (17 травня 1863 р.) **Т.І. Вдовиковським** (1834–1916) першого в Україні та Росії урологічного відділення при Одеській міській лікарні;

150 років з дня опублікування **І.В. Буяльським** (1789–1866) класичної праці про ниркові судини «Фотографічні рисунки витравлених артерій та вен нирок людських» (СПб., 1863);

150 років від дня народження **І.І. Маклецова** (1863–1961), основоположника урології у Харкові, завідуючого кафедрою урології Українського інституту вдосконалення лікарів;

145 років від дня заснування у 1868 р. у Петербурзі при Медико-хірургічній академії першого у Росії хірургічного музею, багато експонатів якого відображали розвиток урології того періоду. Організатором і засновником музею був професор Петербурзької медико-хірургічної академії **П.П. Заблоцький-Десятовський** (1814–1882), який вперше у 1844 р. виділив урологію в самостійний предмет викладання. Його класичні роботи «Учение о болезнях яичка, семенного канатика и мошонки» (СПб., 1848) та «О болезнях предстательной железы» (СПб., 1856) стали цінним внеском у вітчизняну урологію. Він був одним із організаторів і першим головою Російського хірургічного товариства ім. **М.І. Пирогова**, заснованого у 1881 р., піонером застосування в Росії хлороформового наркозу (1847), в тому числі і при урологічних операціях;

145 років від дня народження **О.В. Мартинова** (1868–1934) – видатного вітчизняного хірурга й уролога, з 1907 до 1910 р. директора урологічної клініки медичного факультету Московського університету. Він розробив розсічення підковоподібної нирки, новий метод пересадки сечоводів у кишку та ряд інших операцій, був членом-засновником Московського товариства урологів;

145 років від дня смерті **П.О. Дубовицького** (1815–1868), професора кафедри хірургічної патології та терапії Петербурзької медико-хірургічної академії, який докладно дослідив патогенез та лікування нефроптозу;

140 років від дня народження **С.С. Зимницького** (1873–1927), видатного терапевта, який виконав кілька широко відомих робіт по визначенню функції нирок. Розробив та впровадив у практику метод виявлення функціональної здатності нирок, який носить його ім'я (проба **С.С. Зимницького**);

140 років від дня народження **М.Ф. Лежньова** (1873–1932), засновника урологічної клініки ІІ Московського університету (тепер Російський державний медичний університет), серед робіт якого чільне місце займають праці по сечокам'яній хворобі, туберкульозу сечостатевих органів, гонорей, пухлинах сечового міхура, санаторно-курортному лікуванню урологічних хвороб;

140 років від дня народження професора **В.М. Миша** (1873–1947), організатора урологічної допомоги у Сибіру, автора широко відомих «Клинических лекций по урологии» (1926, 1936);

140 років від дня заснування першого у Росії (Москва, 1873) наукового хірургічного товариства. Першим його головою був проф. **І.П. Матюшенков** (1813–1878) – засновник і перший директор першої в Росії клініки хвороб сечових і статевих органів медичного факультету Московського університету (нині урологічна клініка Московської медичної академії ім. **І.М. Сеченова**);

140 років від дня смерті французького хірурга та уролога **А. Nelaton** (1807–1873), який запропонував для катетеризації сечового міхура катетер із вулканізованої гуми (названий на ім'я автора), а для цистолітотрипсії – спеціальний аспіратор;

135 років від дня народження **М.С. Перешивкіна** (1878–1933), учня С.П. Федорова, який старанно вивчав різні аспекти рентгенодіагностики урологічних захворювань на початку використання цього методу дослідження. У 1911 р. на XI з'їзді російських хірургів у Москві зробив перше у вітчизняній науці повідомлення про застосування ретроградної пієлографії при захворюваннях нирок. Він чимало зробив для розвитку урології в Узбекистані, організував урологічну клініку Ташкентського медичного інституту;

135 років від дня народження **В.О. Гораша** (1878–1942) видатного радянського уролога, директора урологічної клініки Ленінградського інституту удосконалення лікарів (нині Санкт-Петербурзька медична академія післядипломної освіти). Він запропонував один із способів нефропексії, який носить його ім'я;

125 років від дня народження **О.П. Цулукідзе** (1888–1967), видатного радянського уролога, академіка АН Грузинської РСР, члена-кореспондента АМН СРСР, засновника кафедри урології Тбіліського медичного інституту та науково-дослідного інституту урології Грузинської РСР, автора оригінальних досліджень сечокам'яної хвороби, аденоми передміхурової залози, пухлин сечового міхура та інших урологічних захворювань. Широкої популярності набули написані ним посібники «Хірургічні захворювання сечових та статевих органів» (1955), «Нариси оперативної урології» (1955), «Основи урологічної хірургії» (1962);

115 років як **С.П. Федоров** (1869–1936) у 1898 р. вперше у світі виконав надлобкову черезміхурову аденомектомію. Ця операція до цього часу є загальноприйнятою для радикального лікування хворих на аденому передміхурової залози;

115 років з дня смерті **L. Dittel** (1815–1898), засновника урології в Австрії;

110 років як **F. Voelker** (1872–1955) разом з **E. Joseph** запропонували у 1903 р. хромоцистоскопію (індігокармінову пробу), яка відіграла значну роль у діагностиці урологічних захворювань;

110 років як **С.П. Федоров** (1869–1936) – основоположник вітчизняної оперативної урології, видатний представник російської клінічної медицини кінця XIX століття і першої третини XX століття першим у Росії використав індігокармінову пробу (1903);

105 років як **О.Н. Гагман** (1871–1935) опублікував у 1908 р. перший в Росії посібник по цистоскопії з оригінальними кольоровими малюнками;

105 років як **Б.М. Хольцов** (1861–1940) у 1908 р. запропонував двоетапну аденомектомію. Згідно з сучасними настановами, ця операція при аденомі передміхурової залози повинна виконуватися лише у виключному разі, але свого часу вона відіграла позитивну роль і спасла життя багатьом хворим;

105 років з дня проведення у Парижі (30 вересня 1908 р.) I Конгресу міжнародної асоціації урологів під головуванням французького уролога J. Albarran (1850–1912). У 1921 р. асоціація була перейменована у Міжнародне урологічне товариство;

105 років від дня смерті відомого російського хірурга **П.І. Дьяконова** (1855–1908), який у 1897 р. заснував журнал «Хірургія», де було опубліковано чимало класичних праць з урології;

95 років тому **Weld** (1918) запропонував для ретроградної пієлографії вводити в сечові шляхи 25%-вий розчин броміду натрію, який дає чітке відображення на рентгенограмі;

95 років з дня смерті **В.І. Земблинова** (1854–1918), основоположника вчення про везикоуретеральний та пієлотубулярний рефлюкси в генезі пієлонефриту, одним із перших довів можливість токсичного впливу на судини нирок препаратів саліцилової кислоти;

90 років з дня заснування у січні 1923 р. журналу «Урология» проф. С.П. Федоровим (1869–1936) та проф. Р.М. Фронштейном (1882–1949);

90 років з дня заснування у 1923 р. Московського товариства урологів;

90 років з дня народження В.С. Карпенка (1923–2003), одного з найвидатніших діячів вітчизняної медицини XX сторіччя. Віктор Степанович видатний вчений, блискучий клініцист, професор, заслужений діяч науки, лауреат Державної премії зробив вагомий внесок в розвиток української урології. Протягом 18 років В.С. Карпенко був головним урологом Міністерства охорони здоров'я України. З 1969 до 1987 року Віктор Степанович очолював Київський науково-дослідний інститут захворювань нирок та сечовидільних шляхів.

80 років з дня смерті біохіміка **В.С. Гулевича** (1867–1933), який написав класичний посібник для лікарів «Аналіз сечі»;

75 років як **Ichikawa** у 1938 р. запропонував трансфеморальну ниркову ангіографію.

Професор В.П. Стусь